

2021

Colofon

Beheervisie Biljoen

Samenstelling:

Geldersch Landschap & Kasteelen

Afdeling Landschap en Kastelen en werkgebied Rosendaal

Gezien door Beheer Advies Commissie in maart 2020

Vastgesteld door Leo Cleiren, regiohoofd Oost Gelderland, op 2 april 2021

Goedgekeurd door Peter van den Tweel, directeur-bestuurder, op 2 april 2021

Foto voorkant: Louise Spaargaren.

Beheervisie **Biljoen**

Geldersch Landschap & Kasteelen
2021

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	6
2.	Kenschets	6
3.	De waarden van het terrein	7
	3.1. Natuurwaarden	8
	3.1.1. Abiotische waarden	8
	3.1.2. Biotische waarden	8
	3.2. Cultuurhistorische waarden	13
	3.2.1. Ensemblewaarde	13
	3.2.2. Archeologische waarden	13
	3.2.3. Historisch-geografische waarden	14
	3.2.4. Bouwkundige waarden	14
	3.2.5. Interieur en collectie	15
	3.2.6. Tuinhistorische waarden	15
	3.2.7. Immaterieel erfgoed	18
	3.2.8. Bijzondere bomen	18
	3.3. Landschappelijke waarden	19
	3.4. Recreatieve waarden	19
	3.5. Bosbouwkundige en landbouwkundige waarden	19
	3.6. Samenvatting	19
4.	Beheer tot nu toe	22
5.	Contracten en verplichtingen	22
6.	Visie	25
	6.1. Afweging	26
	6.2. Doelstelling	28
7.	Beheer	28
	7.1. Beheer op hoofdlijnen	28
	7.2. Onderzoek, projecten en externe ontwikkeling	29
8.	Literatuur	31

1 Inleiding

De voorliggende beheervisie beschrijft de visie van Geldersch Landschap & Kasteelen (hierna GLK) voor het terrein Biljoen. De beheervisie geeft weer welk beheer GLK in de komende jaren zal toepassen om de gestelde doelen te realiseren.

Om te komen tot deze visie en bijbehorende doelen heeft GLK de verschillende waarden in het terrein zorgvuldig afgewogen. Tevens is rekening gehouden met de statutaire doelstellingen, de strategische doelen uit de Meerjarenvizie 2016-2025¹ en vigerende thematische beleidsnota's.

De beheervisie heeft in principe een onbepaalde looptijd. Jaarlijks wordt het beheer geëvalueerd en daarbij wordt ook gekeken of er interne en/of externe omstandigheden zijn die aanleiding zijn voor aanpassing van de visie. De beheervisie vormt de basis voor de meerjarige terreinonderhoudsplannen waarin de concrete maatregelen staan opgenomen voor de komende jaren. Tevens vormt deze visie de basis voor externe belangenbehartiging voor dit terrein.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 begint met een korte kenschets van het terrein. Vanaf hoofdstuk 3 wordt verder ingezoomd op het terrein. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste waarden van het terrein beschreven. In hoofdstuk 4 wordt het tot nu toe gevoerde beheer beschreven en geëvalueerd. Aan de hand van deze gegevens en de randvoorwaarden uit hoofdstuk 5 worden in hoofdstuk 6 de doelstelling en de visie voor de komende jaren beschreven. Het beheer in grote lijnen en de projecten die ervoor nodig zijn om de visie te realiseren worden beschreven in hoofdstuk 7.

2 Kenschets

Biljoen ligt aan de zuidzijde van de Veluwe, tussen Velp en Rheden, in de gemeente Rheden (Figuur 1). Het landgoed is 162 hectare groot en kwam in 2008 in bezit van GLK. Historisch gezien is het huidige landgoed Biljoen ontstaan uit drie kasteelcomplexen: Biljoen, Overhagen en Nederhagen. Alleen kasteel Biljoen, dat rond 1530 gesticht werd, bestaat nog.

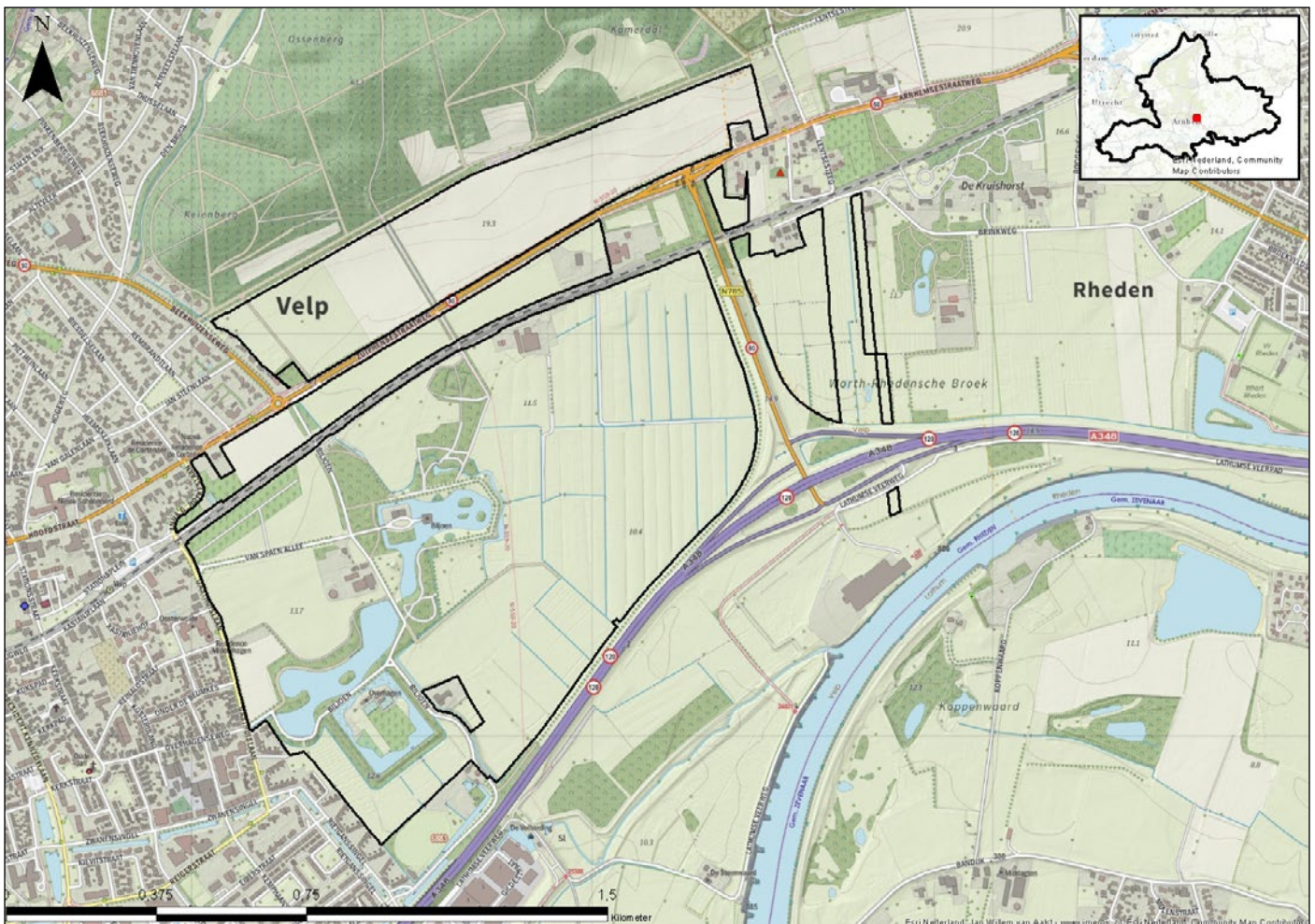
Aan de westzijde grenst Biljoen direct aan het dorp Velp. Aan de noordzijde ligt Beekhuizen, dat vanouds één geheel vormde met Biljoen. Aan de zuidzijde wordt het landgoed begrensd door de snelweg A348 en ten zuiden daarvan de uiterwaarden met de IJssel. Van oudsher had de IJssel een grote invloed op het landgoed, doordat de rivier hier niet bedijkt was. Door de snelweg is die verbinding nu minder merkbaar en beleefbaar. De oostzijde wordt vooral gevormd door de afrit van de snelweg, al behoren er nog enkele percelen ten oosten van de afrit tot het landgoed. Biljoen is vooral beroemd door het werk van J.F.W. van Spaen aan het eind van de achttiende en het begin van de negentiende eeuw. Hij realiseerde onder andere de beroemde stuczaal van Biljoen en creëerde op Biljoen en Beekhuizen zijn Gelders Arcadië, een van de eerste en fraaiste landschapsparken in Nederland.

Het landgoed staat onder invloed van twee beken, de Rozendaalse beek, die op Landgoed Rosendaal (eigendom GLK) ontspringt, en de Beekhuizense beek, die op landgoed Beekhuizen (eigendom Natuurmonumenten) ontspringt. Op Biljoen hebben langs de Beekhuizense beek een aantal watermolens gestaan en is er een viskwekerij in bedrijf geweest.

---

1 (Geldersch Landschap & Kasteelen, 2016)

Doordat Biljoen op de overgang tussen de Veluwe en de IJssel ligt komt er een veelheid aan bodemsoorten en watertypen van uiteenlopende kwaliteit voor. Dit maakt dat de ecologische potenties groot zijn.

Figuur 1 Ligging van Biljoen.

3 De waarden van het terrein

Voor het waarderen van dat wat zich in het terrein bevindt, maakt GLK gebruik van de kerncollectiebenadering. In die benadering wordt eerst geïnventariseerd wat er allemaal bekend is over de kwaliteiten ten aanzien van natuur, cultuurhistorie en landschap in het terrein. Waar nodig worden bestaande gegevens aangevuld met nieuwe inventarisaties. Vervolgens wordt hier een waardering aan gekoppeld op basis van criteria die vanuit wetgeving en vanuit de verschillende vakgebieden algemeen geaccepteerd zijn. Zo wordt bijvoorbeeld aangeduid of iets nationaal of internationaal een status heeft of bescherming geniet. Daarnaast is extra waarde toegekend aan elementen die een belangrijke rol spelen in de lokale beleving en geschiedenis. Waar geen algemeen geaccepteerde waardering beschikbaar is, wordt gebruik gemaakt van best professional judgement door eigen en externe deskundigen.

De kerncollectie natuur, cultuurhistorie en landschap die op deze wijze beschreven is, vormt de leidraad voor het daadwerkelijke beheer. Het kan voorkomen dat er voor onderdelen van de kerncollectie (nog) geen, of slechts beperkt, informatie beschikbaar is. In de overwegingen die leiden tot de keuze voor een doelstelling voor een terrein wordt hier zo goed mogelijk rekening mee gehouden.

3.1 Natuurwaarden

3.1.1 Abiotische waarden

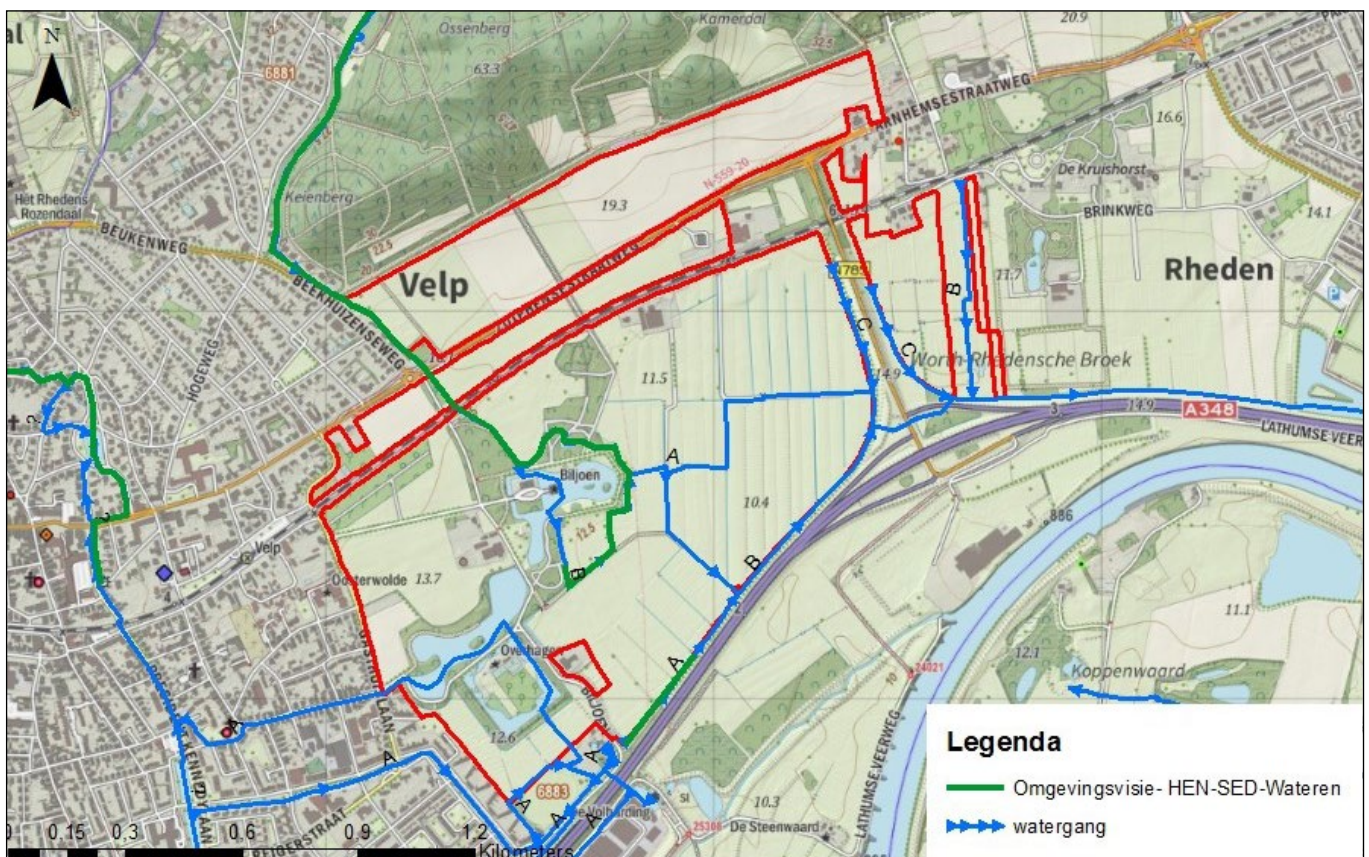
Geomorfologie

Biljoen ligt aan de rand van de stuwwal van de zuidoostelijke Veluwe. Deze enorme stuwwal strekt zich uit van Arnhem tot Hattem en is geomorfologisch van internationaal belang. In deze stuwwal ligt ook het droogdalsysteem Rhedense heide, dat ook aan Biljoen grenst. De grens van beide GEA-objecten (GEA = Geologisch en Aardkundig waardevolle gebieden) ligt op de Ossendaalselaan. Het maaiveld van het landgoed helt van noord naar zuid.

Bodem & hydrologie

De hoger gelegen delen van Biljoen bevinden zich op zandgrond met löss. Op de lager gelegen delen bevinden zich door de rivier afgezette zandige en lemige sedimenten (klei). Rondom de oprit naar de snelweg bevindt zich een zone van drechtvaaggronden, een bodemtype dat in dit deel van Nederland weinig wordt aangetroffen.

Op de stuwwal infiltreert regenwater naar het grondwater. Het grondwater stroomt vanaf de stuwwal in zuidelijke richting. Net ten noorden van Biljoen, in het beekdal van de Beekhuizense beek, komt het grondwater als kwelwater naar de oppervlakte. Ook op het landgoed zelf is sprake van kwel. Daarnaast is er van oudsher ook een grote invloed van de rivier de IJssel op het landgoed. Voor de aanleg van de A348 stonden de lagere delen in de winter onder water. De hoogwaterlijn was daardoor bepalend voor de inrichting van het landgoed. Ook in deze tijd is de invloed van hoogwaterpieken merkbaar, waardoor de grondwaterstand meefluctueert.

Figuur 2 Watergangen en HEN-status.

De Beekhuizense beek is een water van het Hoogste Ecologische Niveau (HEN). De Rozendaalse beek heeft op Biljoen geen status als HEN- of SED-water. Wat de waterkwaliteit van de Rozendaalse beek op Biljoen is is momenteel onbekend. Beide beeksystemen mengen tegenwoordig niet meer, in het verleden was er een verbinding tussen de Biljoense vijver en de Overhagense Vijver. Oorspronkelijk liep de Beekhuizense beek naar het zuiden, langs de viskwekerij, en van daar naar de IJssel. Tegenwoordig gaat hij achter Biljoen naar het oosten en verlaat verder naar het oosten het landgoed.

Licht, geluid en milieukwaliteit

Dankzij de ligging direct ten oosten van Velp is de lichtvervuiling in Biljoen matig tot vrij laag². De geluidsbelasting is matig hoog; de snelweg A348, de provinciale weg N785 en de spoorlijn Arnhem-Dieren zijn vooral goed te horen aan de randen van het landgoed. De stikstof- en fijnstofconcentraties zijn gemiddeld voor Nederland. Op en rondom het landgoed is deels sprake van intensief agrarisch gebruik, wat naar verwachting een negatieve impact heeft op de milieukwaliteit.

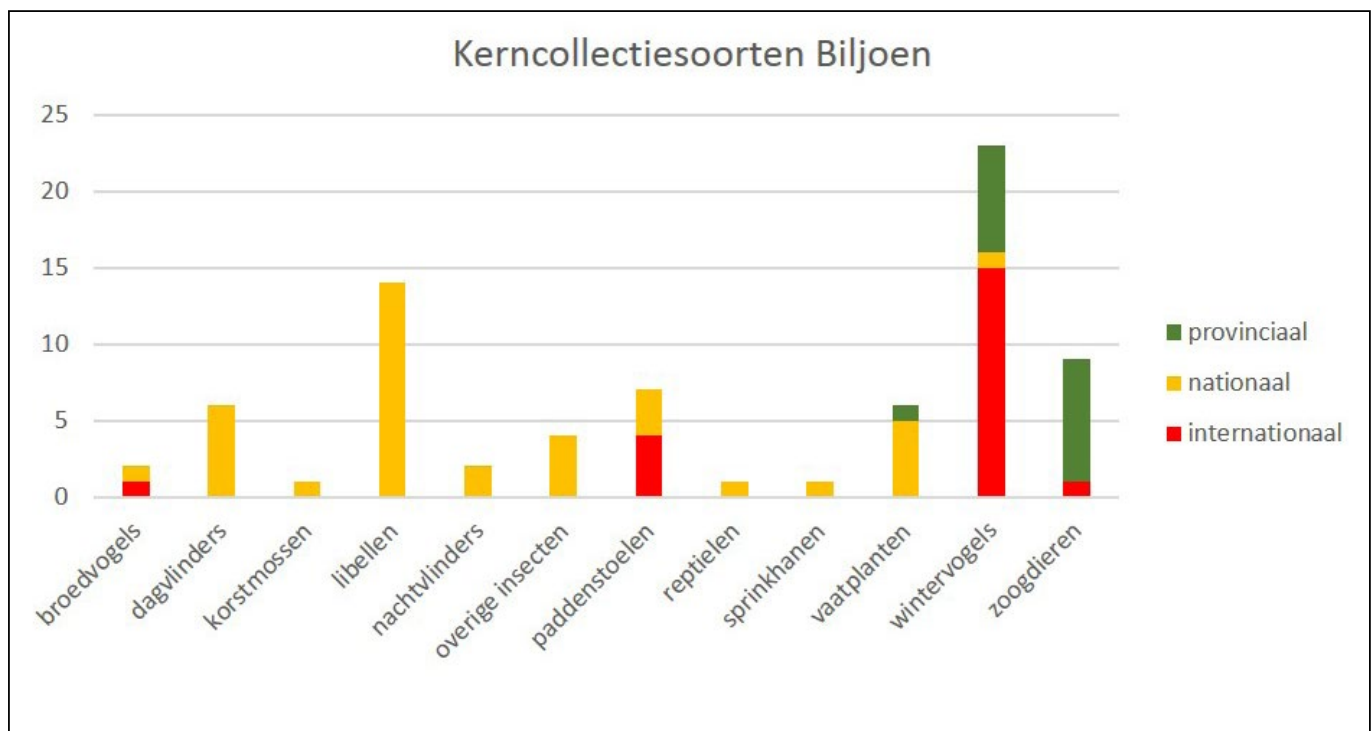
3.1.2 Biotische waarden

De beschreven soorten in deze paragraaf zijn waargenomen in de periode tussen 2011 en 2020. Wanneer het gaat om oudere waarnemingen van zeer bijzondere soorten, dan is dit expliciet vermeld. Biljoen vormt de verbindende schakel tussen de twee Natura 2000-gebieden Veluwe en Rijntakken, maar is zelf geen Natura 2000-gebied.

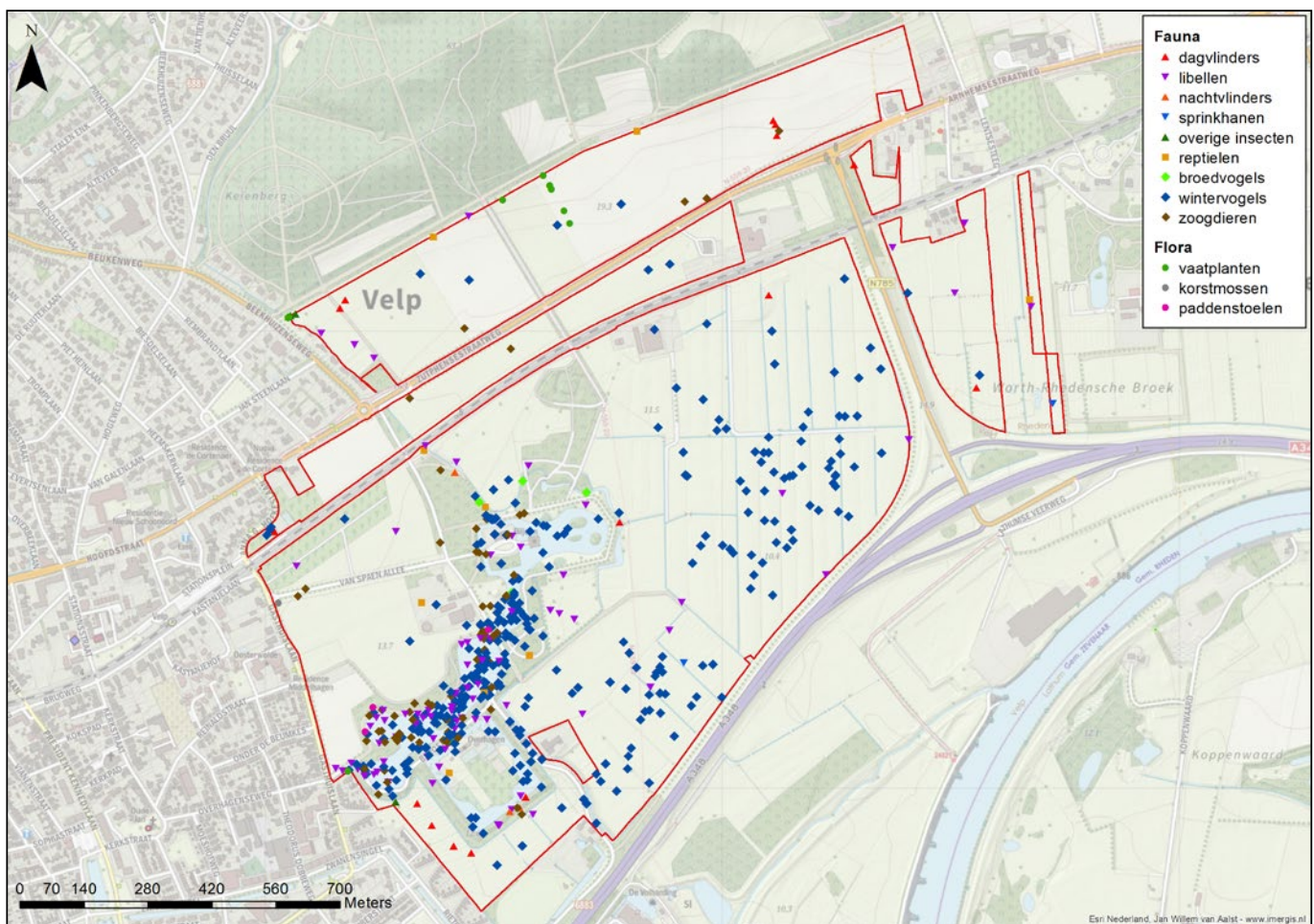

Figuur 3 Ligging Biljoen ten opzichte van Natura 2000-gebieden.

In Figuur 4 staan de aantallen kerncollectiesoorten uit verschillende soortgroepen weergegeven. Figuur 5 laat de verspreiding van de kerncollectiesoorten op Biljoen zien.

Figuur 4 Aantallen kerncollectiesoorten Biljoen.

Figuur 5 Verspreiding Kerncollectiesoorten.

Vegetatie

Van Biljoen bestaat geen vegetatiekartering. Uit de Landelijke Vegetatiedatabank zijn geen recente opnamen van kerncollectie-vegetaties bekend.

Flora

Vaatplanten

Er komen op Biljoen vijf kerncollectiesoorten vaatplanten van nationaal belang voor, die alle op de Rode Lijst staan, waarvan knikkend nagelkruid de meest bijzondere is. Deze soort is waargenomen langs de Beekhuizense beek in het meest noordwestelijke puntje van het gebied en is een soort die in Nederland grotendeels beperkt is tot bronbossen aan de oostelijke Veluwezoom.

Er komen veel stinzenplanten voor op Biljoen, maar een overzicht van wat precies waar staat ontbreekt.

Mossen en korstmossen

Van Biljoen is slechts één kerncollectiesoort korstmos bekend: gewoon schorsmos, een soort van laanbomen. Er zijn geen recente waarnemingen van kerncollectiesoorten mossen bekend. Voor beide soortgroepen geldt dat waarschijnlijk ook de beperkte inventarisatie-inspanning daar debet aan is. In 2009 en 2010 zijn de mossen op Biljoen geïnventariseerd, waarbij een aantal bijzondere soorten gevonden is, vooral op de grachtmuur. Een zeer zeldzame vondst daarbij was krom visgraatjesmos, op de noordzijde van de grachtmuur.

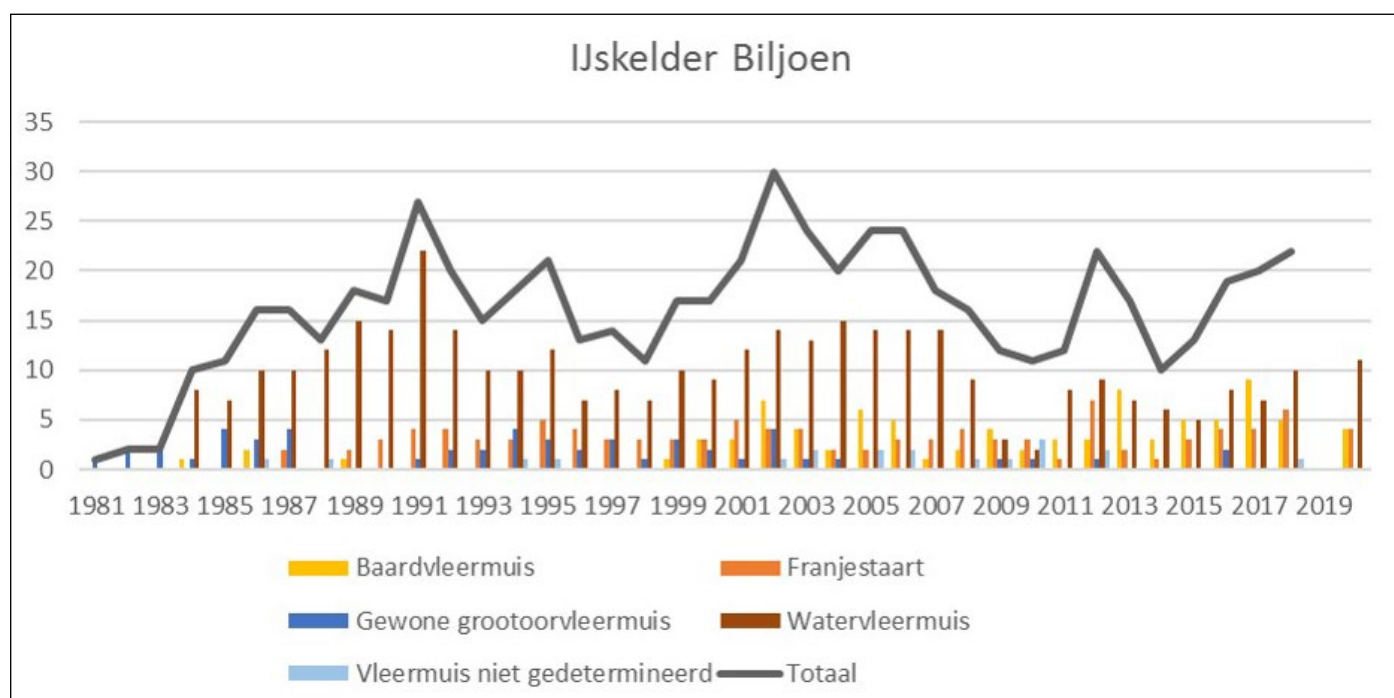
Paddenstoelen

Er zijn zeven kerncollectiesoorten paddenstoelen van (inter)nationaal belang bekend, waarvan vier Rode-lijstsoorten. Dit zijn allemaal soorten die voorkomen op strooisel onder loof- en naaldbomen.

Fauna

Zoogdieren

In de ijskelder van Biljoen overwinteren jaarlijks circa twintig vleermuizen. De laatste jaren zijn dat alleen baardvleermuis, franjestaart en vooral watervleermuis, uit eerdere jaren is ook gewone grootovleermuis bekend. Verder zijn er waarnemingen bekend van ruige dwergvleermuis en de Rode-lijstsoorten laatvlieger en rosse vleermuis.

Figuur 6 Vleermuisaantallen in de ijskelder.

Op Biljoen zijn twee dassenburchten aanwezig, waarvoor het landgoed en de omgeving een zeer geschikt leefgebied vormen. Verder zijn er waarnemingen van edelhert bekend.

De otter, het enige kerncollectie-zoogdier van internationaal belang, is in de waterpartijen in het zuidelijk deel van het landgoed waargenomen. Alle andere waargenomen zoogdieren zijn van provinciaal belang.

Vogels

Er zijn twee kerncollectiesoorten broedvogels bekend: grote lijster en ijsvogel. Die laatste komt voor langs de kasteelvijvers. Een soort die daar ook veel wordt gezien is grote gele kwikstaart, maar daarvan zijn geen recente broedgevallen bekend.

Van Biljoen zijn 23 kerncollectiesoorten wintervogels bekend. Twee derde daarvan komt voor in het agrarisch deel van het gebied, de meeste in de natte graslanden. Verder zijn ook de akkers van belang voor een soort als veldleeuwerik.

Tweederde van de waargenomen kerncollectiesoorten vogels is van internationaal belang, twee soorten zijn van nationaal belang, de rest, waaronder drie Rode-Lijstsoorten, is van provinciaal belang.

Dag- en nachtvlinders

Op Biljoen komen acht kerncollectiesoorten dag- en nachtvlinders van nationaal belang voor, vooral soorten van bloemrijke graslanden.

Libellen

Uit het gebied zijn vijftien kerncollectiesoorten libellen van nationaal belang bekend die in het algemeen afhankelijk zijn van goed ontwikkelde water- en oevervegetaties en een redelijke waterkwaliteit.

Overige insecten

Op Biljoen zijn drie kerncollectiesoorten zweefvliegen van nationaal belang gevonden, waaronder de bedreigde zeldzame eikenspitsbek.

3.2 Cultuurhistorische waarden

3.2.1 Ensemblewaarde

Biljoen heeft een zeer hoge cultuurhistorische ensemblewaarde. Die waarde bestaat vooral uit:

- De combinatie van drie kasteelplaatsen (deels archeologisch) met bijbehorende boerderijen en landerijen,
- Een van de eerste landschapsstijlparken in Nederland (in combinatie met Beekhuizen)
- Het waardevolle interieur van Biljoen (o.a. de stuczaal en de wandtapijten).
- In dit ensemble zitten diverse elementen die een sterke relatie met elkaar hebben, zoals de vervaardiging van de stucwerken in de stuczaal en de aanleg van het landschapspark.

3.2.2 Archeologische waarden

Het voorplein van Biljoen en het terrein van Kasteel Nederhagen hebben de status 'terrein van hoge archeologische waarde'. Het gebied dat ingesloten wordt door Overhagen, Biljoen en Nederhagen en de gronden tussen de spoorlijn en de Ossendaalselaan hebben een hoge verwachting voor archeologische resten op de Archeologische

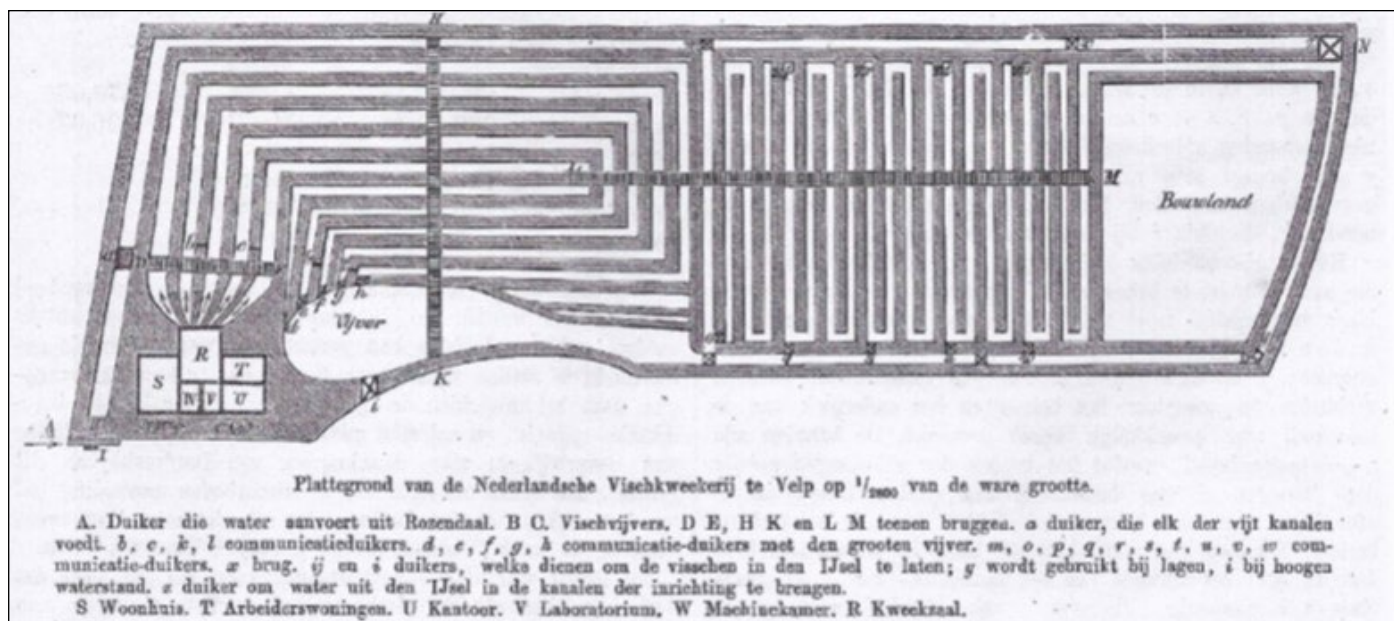
waarden- en verwachtingenkaart van de gemeente Rheden. De overige delen van Biljoen hebben een lage archeologische verwachting.

Op Nederhagen en op het voorplein van Biljoen is archeologisch vooronderzoek gedaan (geofysisch onderzoek en boringen). Op Biljoen zijn geen eenduidige structuren aangetoond, op Nederhagen zijn er indicaties dat er mogelijk muurwerk of uitbraaksleuven in de ondergrond aanwezig zijn.

Op Overhagen is inventariserend onderzoek uitgevoerd voorafgaand aan het baggeren van de gracht en een geofysisch onderzoek op het centrale terrein. Hieruit bleek dat aan de zuidzijde van het terrein Overhagen een vierkant bouwwerk met een gracht er omheen heeft gelegen. Dit bouwwerk dateert waarschijnlijk uit een periode voor de realisatie van de (barokke) vierpas.

Op Biljoen zijn veel locaties bekend waar gebouwen hebben gestaan die nu verdwenen zijn. Op deze plekken kunnen nog resten van deze bouwwerken met bijbehorende structuren als waterputten, beerputten, etc. in de ondergrond zitten. Het gaat onder andere om enkele boerderijen, een smederij, enkele watermolens (waaronder een wasmolen), een badhuis en enkele parkbouwwerken, zoals dierverblijven, een Chinese tempel en een kluzenaarshut.

De zalmkwekerij van Biljoen (1871-1896) was een unieke onderneming in Nederland, zeer professioneel opgezet, maar helaas maar een kort leven beschoren. Rond de voormalige viskwekerij zijn in het grasland de contouren van het complex van kanalen van de kwekerij (oorspronkelijk ca 500 meter lengte) in het reliëf nog zichtbaar (AHN) (zie ook Figuur 7).

Figuur 7 Plattegrond van de zalmkwekerij op Biljoen.

Op 3 januari 1943 stortte op de Overhagense Weide, nabij het stoomgemaal, een Brits Lancaster gevechtsvliegtuig neer. De bemanningsleden liggen begraven in Britse Eregraven op de begraafplaats van Rheden. Op 1 april 1945 stortte in de omgeving van Biljoen de Schotse Pilot John Brydson neer met zijn Spitfire. Na afloop van de oorlog lagen er op een akker (vermoedelijk tussen de Ossendaalselaan en de Zutphensestraatweg) veldgraven van gesneuvelde Duitse soldaten. Lüps, de toenmalige eigenaar, correspondeerde met de overheid om ze weg te laten halen (archief Lüps, Gelders Archief).

3.2.3 Historisch-geografische waarden

Biljoen ligt volgens de provinciale cultuurhistorische waardenkaart op de overgang van de stuwwal (Veluwe) naar de lager gelegen rivier (IJssel).

De landbouwgronden tussen de Ossendaalselaan en de spoorweg behoren tot de droge kampongtinningen en vormen een vrijwel onaangetast open akkercomplex met plaggendek op de flank van de Veluwe.

De Zutphensestraatweg is een historische hanzeweg die de dorpen langs de flank van de Veluwe met elkaar verbindt.

Ten zuiden van de Zutphensestraatweg, op de overgang tussen de hoge en de lage gronden, liggen/lagen de kastelen Nederhagen (of Haag), Biljoen en Overhagen. Dit is de zone met oude buitens in het nat-droge zandgebied.

De landbouwgronden ten zuiden van deze lijn vormen een historische uiterwaard en zijn al minimaal 200 jaar weinig veranderd en daardoor waardevol. Tot de aanleg van de A348 (ca 1960) overstroomde deze gronden jaarlijks (onbedijkte uiterwaard). Deze gronden hoorden destijds tevens tot het inundatiegebied van de IJssellinie (opgeheven in 1964).

3.2.4 Bouwkundige waarden

Biljoen heeft veel en hoge bouwkundige waarden. Boerderij De Frankenhof is gemeentelijk monument. Veel andere gebouwen en bouwwerken zijn Rijksmonument:

- Kasteel Biljoen: een in oorsprong zestiende-eeuws kasteel.
- Koetshuis op het voorplein uit het einde van de achttiende eeuw.
- Voorplein met keermuren en twee bruggen, vermoedelijk daterend uit de achttiende eeuw. De bakstenen keermuren zijn op enkele plaatsen van trapjes voorzien, o.a. naar een aanlegplaats voor een trekpontje.
De muren van de dubbele rondboogbrug die het kasteel met het voorplein verbindt zijn voorzien van een natuurstenen wapen (van Anna Paulowna) en tien natuurstenen leeuwen en beren die wapens dragen. De driedubbele rondboogbrug van rode baksteen naar het voorplein dateert van kort na de Tweede Wereldoorlog.
- IJskelder, vroeg achttiende eeuw. De ijskelder is in een "bergje" gelegen.
- Hondenhok: laat negentiende-eeuws. Het hok bestaat uit drie delen, ieder met een eigen ingang.
- Rentmeesterswoning: waarschijnlijk uit het derde kwart van de negentiende eeuw.
- Brug en Keermuur bij boerderij de Vischkom (de boerderij zelf is niet van GLK). Deze maken deel uit van het waterinlaatsysteem van de voormalige zalmkwekerij.

3.2.5 Interieur en collectie

Biljoen is internationaal beroemd om zijn stuczaal in neoclassicistische stijl. De inrichting van deze zaal is sinds 1879 onveranderd. De stucwerken (gemaakt in 1780-82) zijn gemaakt door Hermanus Bader, naar gravures van G.B. Piranesi uit zijn *Roma Antica*. De parketvloer in de stuczaal, uit dezelfde tijd, is een van de vroegste vloeren van dit type in Nederland. De meubels in Louis XIV-stijl zijn in 1879 op maat gemaakt voor de zaal en sindsdien ter plaatse gebleven. Ook de originele stofhoezen bestaan nog.

Ook de twee kamers met wandtapijten (zeventiende- en achttiende-eeuws), omzoomd met boorden met familiewapens, zijn zeer uitzonderlijk. Er zijn in Nederland maar twee series van dit soort wandtapijten met familiewapens op locatie bewaard gebleven.

Daarnaast zijn er een aantal bijzondere schoorsteenmantels in het kasteel. In het koetshuis is de inrichting van de paardenstallen behouden gebleven. Het koetshuis heeft ook een klok met een uurwerk dat uit 1792 dateert.

Het interieur van de rentmeesterswoning (Biljoen 2) is erg gaaf bewaard gebleven (kelder met troggewelfjes, witmarmeren gang en paneeldeuren).

3.2.6 Tuinhistorische waarden

Voor een uitgebreidere beschrijving van de tuinhistorische waarden wordt verwezen naar de Cultuurhistorische Analyse en Waardestelling van de parkaanleg³ van Biljoen en het Historisch onderzoek en inrichtingsplan van Overhagen⁴.

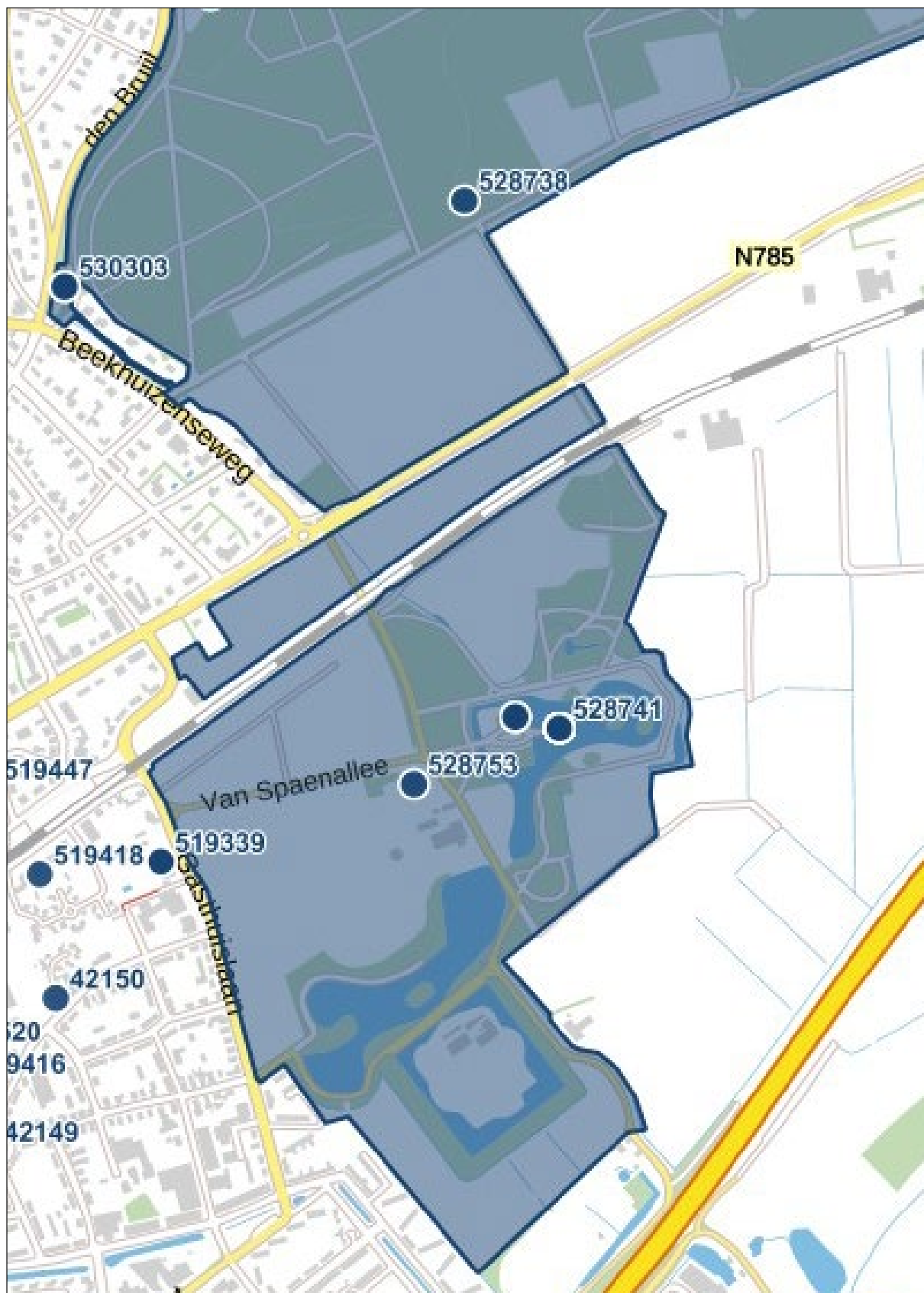
Het grootste deel van Biljoen is een Beschermd Buitenplaats (Rijksmonument), samen met Beekhuizen dat er in aanleg bij hoort. Dit is het 'Geldersch Arcadië' van Van Spaen en een van de eerste landschapstijlparken in Nederland.

De oorspronkelijk Frans-classicistische tuinaanleg rond Biljoen is nog goed herkenbaar, onder andere in de geschulpte vorm van de vijver en lanen achter het huis. Het is onbekend wanneer en onder wie deze aanleg tot stand is gekomen. De Hollands-classicistische lanenstructuur rond Overhagen werd in 1640-1652 aangelegd door graaf Hendrik van Nassau Siegen.

Tussen 1784 en ca 1827 werkten achtereenvolgens J.G. Michael en J.D. Zocher Sr. en Jr. op Biljoen (en Beekhuizen) aan de aanleg van een park in vroege landschapstijl. Hoe dit park eruit zag is goed bekend. In 1820 werd de wandelgids "Geldersch Arkadia of wandeling over Biljoen en Beekhuizen" uitgebracht. Deze gids beschrijft de wandeling en noemt details ervan, die deels nog steeds aanwezig zijn. Ook werden rond 1790 door Christian Henning prenten gemaakt van de aanleg.

³ SB4, 2021. Tuinhistorische analyse en waardestelling Kasteel Biljoen te Velp. In voorbereiding.

⁴ In Arcadië 2021. Kasteelterrein en tuinderij Overhagen. Historisch onderzoek en inrichtingsplan.

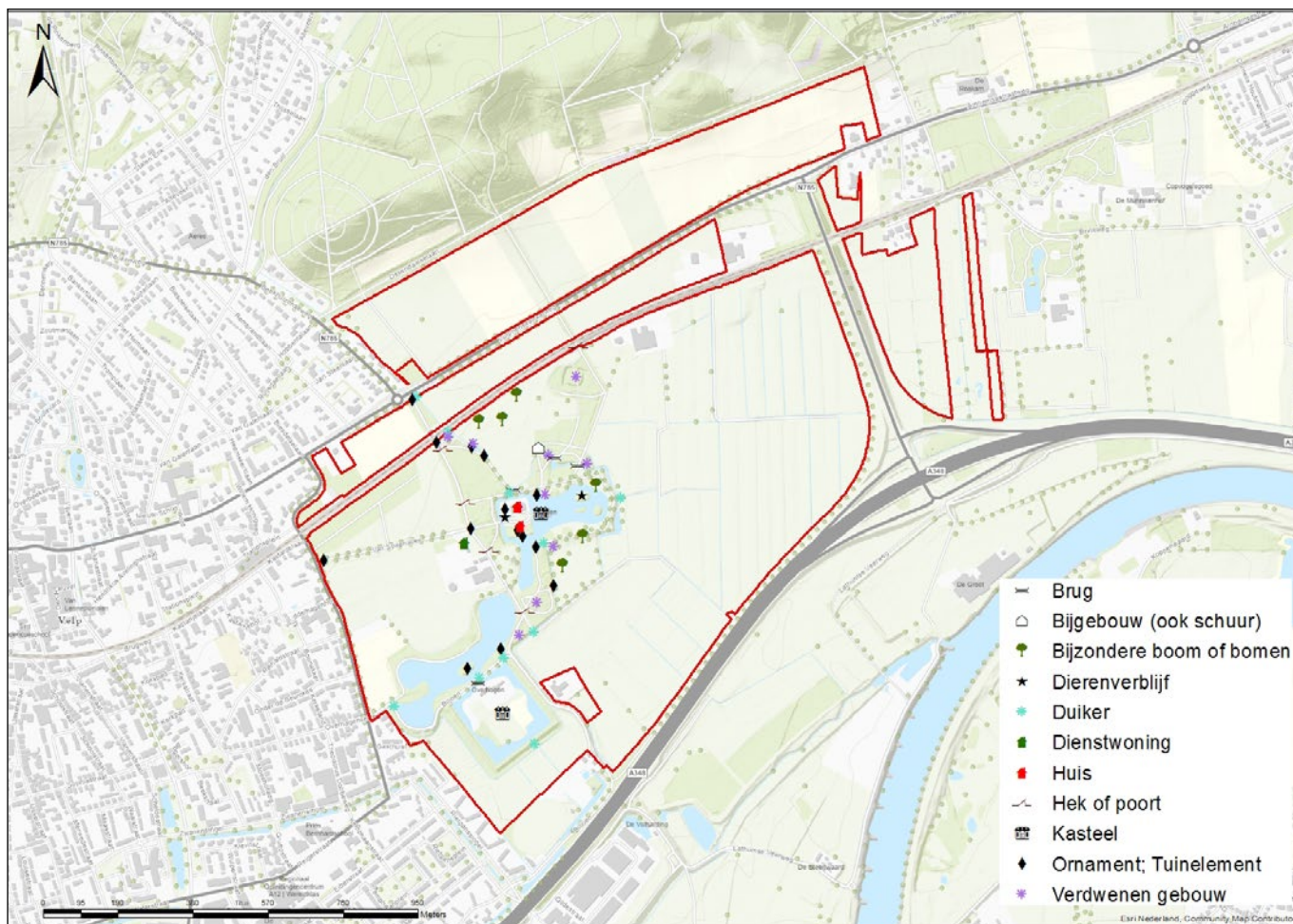
Figuur 8 Rijksmonumenten (Bron: Monumentenregister).

Diverse bouwwerken en tuinornamenten in het park zijn Rijksmonument:

- voorplein: kegelvormige natuurstenen - vermoedelijk negentiende-eeuwse - sokkel met een decoratie van liggende ruiten met cirkels.
- voorplein: natuurstenen achttiende-eeuwse sokkel in de vorm van een zuil met cannelures.
- halverwege de Van Spaenallee: twee natuurstenen achttiende-eeuwse sokkels met op elk een natuurstenen siervaas.
- aan het begin van de Van Spaenallee: twee grote vroeg-negentiende-eeuwse natuurstenen sokkels die de entree markeren.
- ten noorden van kasteel Biljoen: twee achttiende-eeuwse natuurstenen tuinvazen op voetstukken.
- aan het begin van de toegangsweg Biljoen: twee grote vroeg-negentiende-eeuwse natuurstenen sokkels die de entree markeren. Aan de voorzijde van beide sokkels bevinden zich wapenvelden.
- twee identieke negentiende-eeuwse toegangshekken aan de weg Biljoen, aan weerszijden van de oprijlaan, bestaande uit twee bakstenen pijlers op natuurstenen voetstuk met natuurstenen dekplaten bekroond met bol.
- twee identieke negentiende-eeuwse toegangshekken aan de weg Biljoen, aan weerszijden van de oprijlaan, bestaande uit twee gietijzeren kolommen met knop in de vorm van een granaatappel.
- ten noorden van kasteel Biljoen gelegen cascade (voormalige molenplaats), vermoedelijk omstreeks 1800, bestaande uit keermuren van bakstenen en beton.
- twee bruggen uit circa 1900-1910, opgebouwd uit stalen I-profielen en beton. Een brug geeft toegang tot Overhagen, de andere is gelegen over de Beekhuizense beek ten noordoosten van het kasteel Biljoen.
- stenen doorlaat uit circa 1900, gelegen aan de vijverloop ten noorden van het bouwhuis.
- Doorlaat met keermuren, gelegen tussen de noordoosthoek van de gracht rondom Overhagen en de vijverpartij voor Overhagen. Het ensemble dateert uit de eerste decennia van de 20ste eeuw en betreft vermoedelijk een vereenvoudigde versie van de in oorsprong laat 18de-eeuwse cascade en doorlaat, die zich op deze plek bevond.

Afgezien van deze bouwwerken/tuinornamenten met monumentenstatus bevinden zich op Biljoen nog enkele andere belangwekkende elementen, namelijk het vogelhuis op één van de eilanden, cementrustieke partijen bij het voormalige badhuis en het trekpontje over de vijver en een voorde met cascade ten zuiden van kasteel Biljoen. Aan de zuidzijde van Overhagen ligt een gemetselde overlaat tussen de gracht en (het vervolg van) de Rozendaalse Beek. Deze elementen vertegenwoordigen een hoge waarde, want ze horen bij de monumentale parkaanleg. Ze waren tot voor kort niet of nauwelijks zichtbaar en zijn mogelijk gemist bij het eerdere beschrijven van de monumentale buitenplaats.

Figuur 9 Cultuurhistorische relictten.

In figuur 9 is een overzicht gegeven van de cultuurhistorische elementen die aanwezig zijn op Biljoen. Dit overzicht is momenteel nog niet compleet.

3.2.7 Immaterieel erfgoed

Rond 1844 schreef Mark Prager Lindo de sage Mooi-Ann voor zijn vrouw Johanna, dochter van de uitgever Isaac Anne Nijhof, die onder andere het boekje 'Gelders Arkadia, Wandeling over Bilioen en Beekhuizen' uitgaf. De sage verhaalt over een ongelukkige liefde, Mooi-Ann verdrinkt in de vijvers van Biljoen en haar geest waart daar nog steeds rond. De sage is geïnspireerd op Engelse voorbeelden.

Goswin Edward Lüps en zijn vrouw Gabriella Henrietta Emilia hebben in de oorlog Joden geholpen. Ze kregen daarvoor een Yad Vashem onderscheiding en worden herdacht als Righteous Among the Nations (Wall of Honor, paneel 8).

3.2.8 Bijzondere bomen

Er zijn diverse fraaie solitaire bomen op het landgoed aanwezig, die horen bij de parkaanleg. De monumentale laan die toegang geeft tot het kasteel staat in het Landelijk Register van monumentale bomen.

Ten noorden van het kasteel ligt een boomweide met solitaire bomen. Ook in de akkers staan solitaire bomen. Deze solitaire bomen in de landbouwgronden vormen een verbinding tussen het park van Biljoen en het park van Beekhuizen.

3.3 Landschappelijke waarden

De landschappelijke waarden van Biljoen zijn hoog. In de landschapsvisie van de provincie ligt het hele terrein in een gebied dat is aangeduid als 'waardevol landschap'. Ook in het gemeentelijk landschapsontwikkelingsplan (LOP) wordt het landschap hoog gewaardeerd, met name ook vanwege de openheid.

Biljoen vormt een open groene ruimte tussen de bebouwing van Velp en Rheden. Hier kan de overgang tussen het Veluwemassief en het IJsseldal nog goed beleefd worden. De Zutphensestraatweg en de spoorlijn lopen min of meer op deze grens tussen hoog en laag en hebben een hoge belevingswaarde.

Biljoen hoort tot het snelwegpanorama van de A348. Ook vanaf de Keienberg (op Beekhuizen) is er uitzicht op Biljoen, het verbindt in visueel opzicht beide gedeelten van wat als één park ontworpen is.

Het landgoed Biljoen heeft een grote eigenheid en is nog grotendeels gaaf aanwezig.

3.4 Recreatieve waarden

De recreatieve waarden van Biljoen zijn hoog. Het landgoed ligt vlak bij het transferium Veluwezoom, van waaruit veel toeristen beginnen aan wandel- en fietstochten. Zij beleven Biljoen vooral 'van de buitenkant'.

Biljoen ligt een kilometer van de dorpen Velp en Rheden verwijderd en is dus gemakkelijk te bereiken. De meest frequente bezoekers zijn dan ook bewoners uit die dorpen, die dagelijks een rondje maken, vaak met de hond.

De padendichtheid op Biljoen is laag, de opengestelde paden bevinden zich grotendeels langs de randen. Dit heeft mede te maken met de privacy van de bewoners van Biljoen. Verspreid langs de opengestelde paden zijn een aantal bankjes geplaatst.

3.5 Bosbouwkundige en landbouwkundige waarden

De aanwezige bossen op Biljoen zijn parkbossen, met een lage bosbouwkundige betekenis. De kwaliteit van de landbouwgronden varieert: ten noorden van de spoorlijn liggen goede gronden, ten zuiden van de spoorlijn is de kwaliteit matig.

3.6 Samenvatting

De volgende tabellen geven de kerncollectie Biljoen weer.

Tabel 1 Samenvatting van de abiotische, biotische en cultuurhistorische waarden.

Waarden	Lokaal van belang	Regionaal van belang	Provinciaal van belang	Nationaal van belang	Internationaal van belang	van belang voor GLK	Toelichting
Abiotische waarden							
Geomorfologie				x			Noordzijde is onderdeel van het Droogdal systeem op de Rhedensche Heide (Posbank)
Bodem			x				Bodems ontstaan onder invloed van Veluws kwelwater en overstromingen van de IJssel: Drechtvaaggronden
Hydrologie				x			Beekhuizense Beek is SED-water (Specifiek ecologische doelstelling). Veluwe kwel in en langs BH-beek in combinatie met IJssel uiterwaard
Licht en geluid		x					Relatief rustig. Ligt tegen Velp aan.
Milieukwaliteit		x					
Biotische waarden							
Vegetatie							onbekend
Flora				x			
Mossen							2009: Krom visgraatjesmos, 3e vondst in Nederland op noordzijde muur van gracht.
Korstmossen				x			
Paddenstoelen				x	x		
Zoogdieren				x	x		
Vogels				x	x		Kerkuil, steenuil, koekoek, groene specht, ijsvogel, boerenzwaluw, grote lijster, grote gele kwikstaart, kneu
Reptielen				x			Ringslang, levendbarende hagedis, hazelworm
Amfibieën en vissen					x		Rugstreeppad, kamsalamander, kleine modderkruiper, rivierdonderpad, bittervoorn
Dagvlinders				x			Diverse graslandvlinders
Nachtvlinders				x			Enkele nachtvlinders van bossen
Libellen				x			
Overige insecten	x						Zweefvliegen, alle Rode-lijstsoorten
Cultuurhistorische waarden							
Archeologie				x			twee verdwenen kastelen en diverse verdwenen bouwwerken
Historische geografie				x			herkenbaar historisch landschap
Bouwkundig					x		diverse rijksmonumentale panden
Landschaps- & tuinarchitectuur					x		Rijksmonumentale buitenplaats, een van de eerste en fraaiste Landschapsparken van Nederland
Interieur en collectie					x		Beroemde stuczaal, parketvloer, meubels, wandtapijten.
Overig	x						lokale verhalen

Tabel 2 Samenvatting van de landschappelijke, recreatieve en land- en bosbouwkundige waarden.

	Laag	Gemiddeld	Hoog	Uniek	Toelichting
Landschappelijke waarden					
<i>Gaafheid</i>			x		
<i>Streekeigenheid</i>			x		
Recreatieve waarden					
<i>Ligging ten opzichte van stedelijke gebieden</i>		x			
<i>Ligging ten opzichte van toeristisch recreatieve gebieden/infrastructuur</i>		x			
Land - en bosbouwkundige waarden					
<i>Bosbouw</i>	x				
<i>Landbouw</i>		x			

4 Beheer tot nu toe

Het kasteel en koetshuis zijn opgeknapt en bewoonbaar gemaakt naar de eisen van de huidige tijd. In de stuczaal en aan de wandtapijten is onderhoud uitgevoerd.

In overleg met de huurder van het kasteel is het voorplein heringericht en is het park rond het kasteel gedeeltelijk hersteld. Onder andere is de cementrustiek bij het voormalige badhuis hersteld, zijn de eilanden van te grote bomen ontdaan, is het eendenhuis gerestaureerd en zijn borders teruggebracht. Rond de ijskelder is een fruitboomgaard aangelegd. Op het voorplein is de groeiplaats van de monumentale beuken verbeterd.

De zuidelijke beekloop is uitgediept, zodat hij weer water kan voeren. Op de dijk rond Overhagen is een wandelpad aangelegd. De lindes voor Overhagen zijn gekandelaberd. De gracht rond Overhagen is uitgebaggerd. Er is een nieuwe huurder voor Overhagen gevonden en het voormalig kasteelterrein wordt heringericht. De monumentale hekwerken langs de weg Biljoen en historische land- en weidehekken zijn gerestaureerd en niet passende hekwerken verwijderd. Diverse kunstwerken in de Beekhuizense en Rozendaalse beek zijn gerestaureerd. Sokkels en vazen zijn gereinigd.

Er is gewerkt aan herverdeling van de landbouwgronden op Biljoen en om enerzijds grond vrij te maken voor natuur en anderzijds meer ruimte te creëren voor landschapsinclusiever boeren. De pacht van de Frankenhof en Biljoen 4 is beëindigd. De stallen van de Frankenhof zijn gesloopt, boerderij de Elzenhof is gesloopt en vervangen door nieuwbouw. Er is een nieuwe toegangsweg naar boerderij de Elzenhof aangelegd, evenwijdig aan het spoor. De boerderij is nu bereikbaar zonder dat een onbewaakte overweg gepasseerd hoeft te worden. Het Blauwe laantje is afgesloten voor auto's, zodat er niet meer overal tussen de bomen geparkeerd kan worden en als compensatiemaatregel ten behoeve van de aanleg van de nieuwe ontsluiting voor boerderij de Elzenhof.

De reguliere werkzaamheden op Biljoen vormen onderdeel van een parkbeheer. De parkbossen worden eens per vijf à zes jaar licht gedund. In de lanen vindt regelmatig een boomveiligheidscontrole plaats en indien nodig wordt er gesnoeid en worden gestorven bomen verwijderd. Herplant 'in' lanen wordt niet uitgevoerd, maar pas bij volledige verjonging. De solitaire bomen worden actief verzorgd waar nodig. De leeftijd en vitaliteit van de laan- en parkbomen is een aandachtspunt. De lanen worden ouder en daarmee ook langzamerhand instabieler. In de parkdelen worden de grasranden elk jaar gemaaid en wordt er blad geruimd. Rondom het huis worden de diverse tuinonderdelen actief onderhouden. Een verloren gewaande cascade in het zuidelijke deel van het park is vrij gelegd en weer beleefbaar. In het agrarische deel van het landgoed bestaat het beheer uit het aanleggen en onderhouden van landschapselementen, zoals knobomenrijen en solitaire bomen.

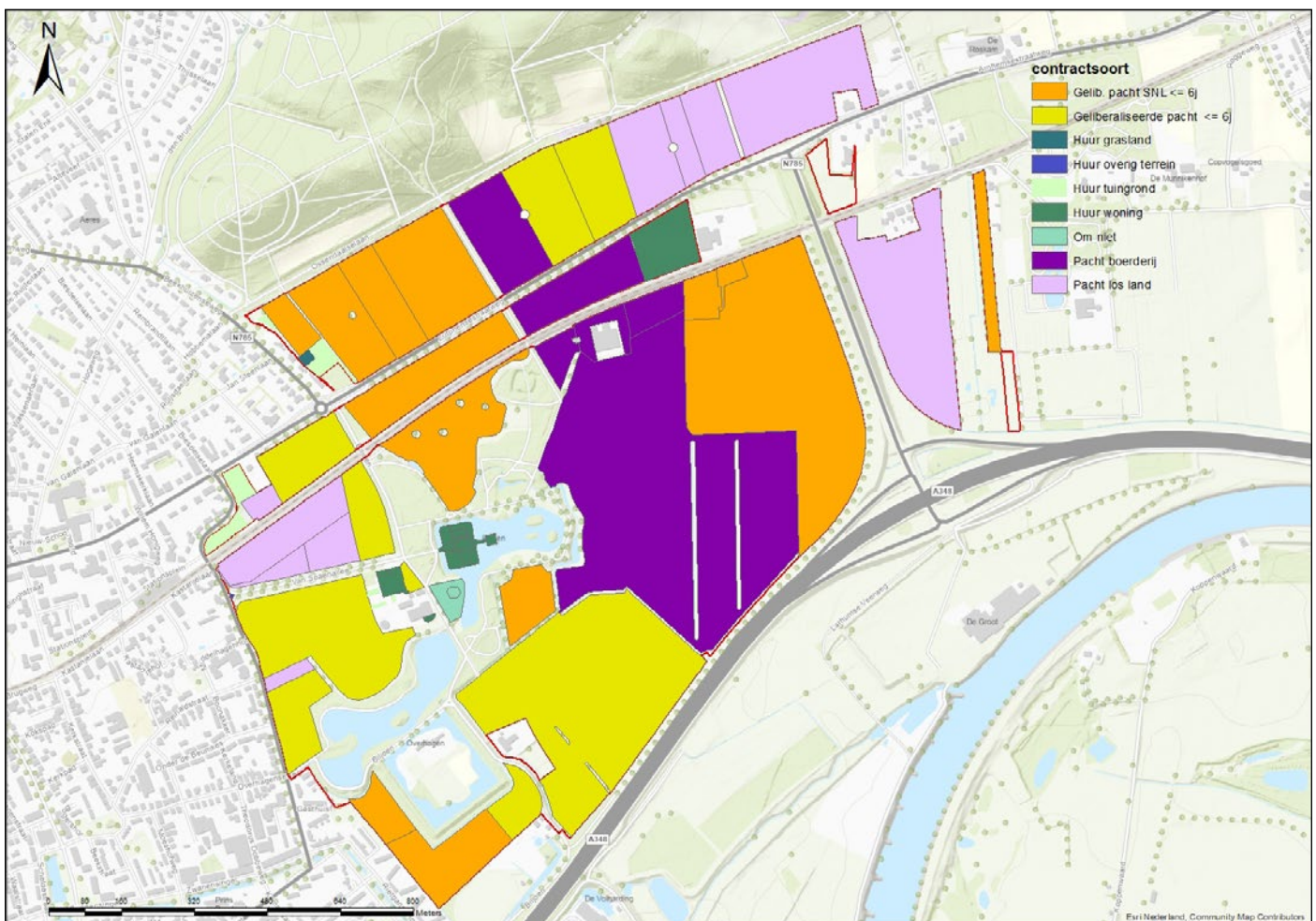
5 Contracten en verplichtingen

Bij de verkoop van Biljoen door de erfgenamen van de laatste eigenaar is bedongen dat het kasteel particulier bewoond zou worden, overeenkomstig de wens van de erflater. Het kasteel en het koetshuis zijn verhuurd. De museale ruimtes en bijzondere interieurelementen zijn in bruikleen uitgegeven aan de huurder. Er is een housekeepingplan opgesteld voor deze ruimtes.

In het koetshuis moeten het interieur van de paardenstallen en het historische uurwerk in stand gehouden worden. Om de privacy van de huurder te waarborgen is het pad rondom de vijver van Biljoen afgesloten voor publiek.

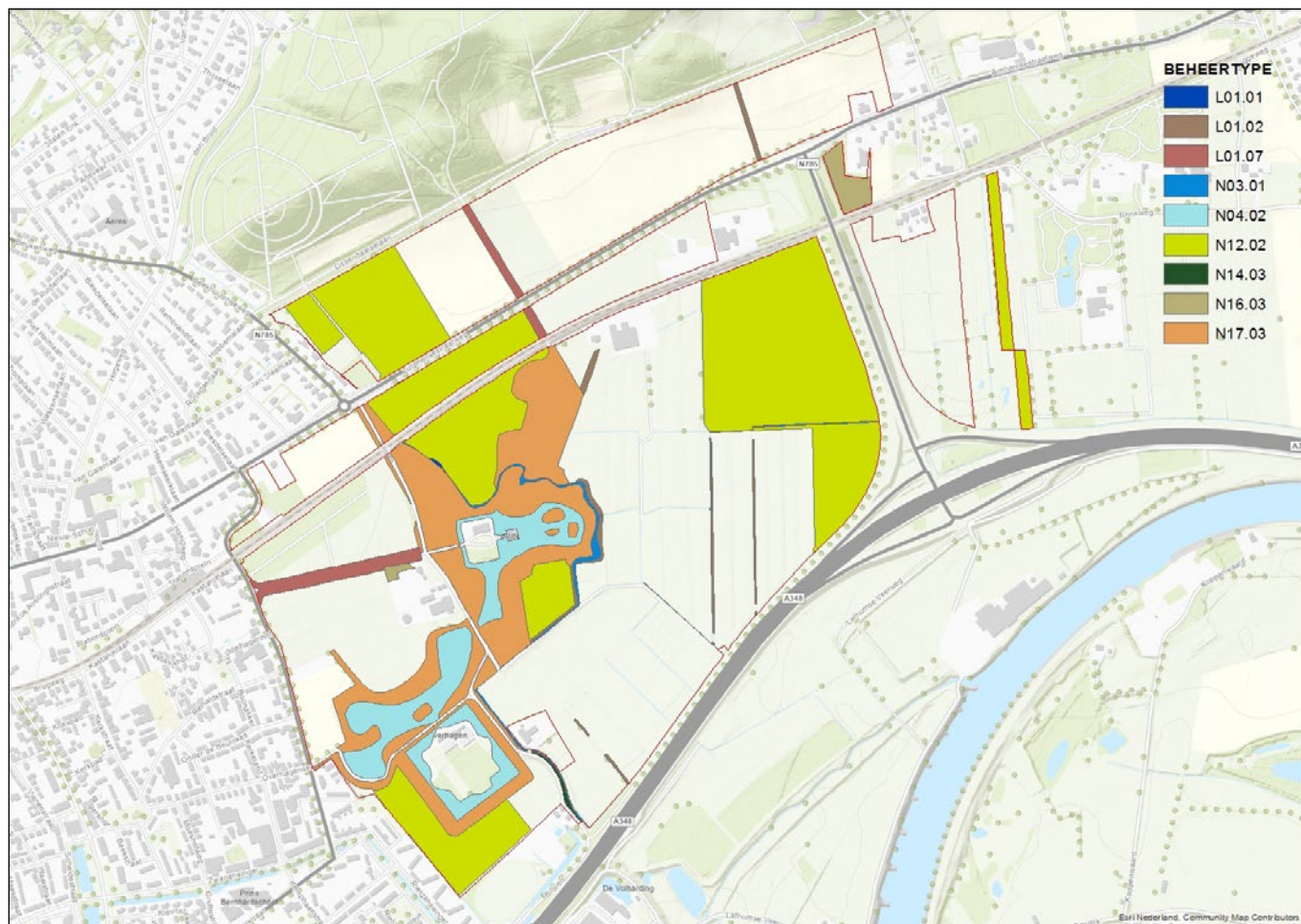
De 1e Velpse Hengelsportvereniging gebruikt de grote vijver om te vissen. Zij monitoren zeer actief de temperatuur, pH, doorzicht en waterplantengroei in de vijver.

Er worden met enige regelmaat vergunningen afgegeven voor kleine, lokale evenementen, zoals voor de Oranje Klassiekersrit op Koningsdag. Een groot deel van de landbouwgronden is in reguliere pacht uitgegeven aan twee hoevepachters. Daarnaast zijn gronden uitgegeven in liberale pacht onder voorwaarden of los land pacht. Enkele kleinere percelen zijn verhuurd als (volks)tuin.

Figuur 10 Contracten Biljoen.

Voor Biljoen is Subsidie Natuur en Landschap (SNL) aangevraagd voor de natuurgronden. Deze percelen zijn onverpacht of in geliberaliseerde pacht onder voorwaarden uitgegeven aan agrariërs.

Figuur 11 SNL-beheertypenkaart 2020.

6 Visie

GLK bekijkt terreinen in een brede landschappelijke context. Het landschap is altijd en overal en vormt in feite de basis onder de waarden in de terreinen die daar deel van uitmaken. In het landschap worden verschillende lagen onderscheiden (landschaps-ecologisch systeem, infrastructuur en menselijk gebruik), die met elkaar zijn verbonden. Een landschaps(ecologische) systeemanalyse en historisch geografische beschrijving zijn voor de keuze van een beheerdoelstelling essentieel, maar zijn niet altijd voorhanden bij het opstellen van een visie. In zo'n geval worden de potenties van een terrein met 'best professional judgement' beoordeeld. Op basis daarvan wordt per terrein een doelstelling gekozen die de hoofdstrategie voor het terrein weergeeft.

Er zijn drie opties voor een doelstelling:

- NATUUR: gebieden met hoge tot zeer hoge natuurwaarden, waar wordt gestreefd naar herstel van het onderliggende landschappelijke systeem in relatie tot deze natuurwaarden, en waar het beheer ten behoeve van de ontwikkeling van natuurkwaliteit voorop staat.

- **CULTUURHISTORIE:** gebieden met hoge tot zeer hoge cultuurhistorische waarden, waar wordt gestreefd naar herstel van het onderliggende landschappelijke systeem in relatie tot deze waarden, en waar het beheer geheel in het teken staat van de instandhouding en het beleefbaar maken/houden van deze waarden. Het aanwezige productiepotentieel wordt alleen benut als dit bijdraagt aan versterking van de cultuurhistorische waarden.
- **LANDSCHAP:** gebieden met hoge landschappelijke waarden of gebieden die zich in hun totaliteit niet kenmerken door hoge natuur- of cultuurhistorische waarden maar waar mogelijk wel hotspots natuur of cultuurhistorie aanwezig zijn, waar het beheer gericht is op behoud van de landschappelijke samenhang.

Binnen de gekozen doelstelling kunnen meerdere accenten worden aangebracht. GLK onderscheidt de accenten natuur, cultuurhistorie en bosbouw/landbouw. De accenten hebben een duidelijke signaalfunctie voor de beheerder en geven weer waar in het beheer specifiek rekening mee moet worden gehouden. Recreatie wordt niet gezien als accent, maar wordt per terrein zodanig vormgegeven dat het geen belemmering vormt voor de gekozen doelstelling. Tabel 3 Doelstellingen en accenten bij GLK.

Tabel 3 Doelstellingen en accenten in beheerisies van GLK.

LANDSCHAP				
		Doelstelling		
		Natuur	Cultuurhistorie	Landschap
Accent	Natuur		Cultuurhistorie met accent natuur	Landschap met accent natuur
	Cultuurhistorie	Natuur met accent cultuurhistorie		Landschap met accent cultuurhistorie
	Bosbouw/ Landbouw		Cultuurhistorie met accent bos- en/of landbouw	Landschap met accent bos - en/of landbouw

6.1 Afweging

De belangrijkste waarde van Biljoen is dat het een nog zeer gaaf en compleet historisch ensemble is van kasteel met interieur, park en landgoed met functionerende boerderijen en bijbehorende landerijen. De geschiedenis van het ensemble is nog goed af te lezen.

Het landgoed vormt een open, groene buffer tussen Velp en Rheden en heeft historische relaties met beide dorpen. Het historische landschap is nog goed aanwezig, maar is opener geworden door het verdwijnen van beplanting (o.a. knotbomen) langs de percelen. Daar tegenover staat dat langs de snelweg en de afrit wel knotbomen staan, waardoor deze nieuwe structuren nog massaler worden. De snelweg is een grote barrière, niet alleen visueel, maar ook landschapshistorisch. Tot de aanleg maakten de landbouwgronden van Biljoen deel uit van een onbedijkte uiterwaard van de IJssel. Bij hoog water stond het water tot aan de boerderijen Elzenhof en Frankenhof.

Beekhuizen en Biljoen waren nauw verbonden. Ze vormden samen een van de eerste en beroemdste landschapsparken van Nederland. Het park heeft zijn vroegere grandeur grotendeels verloren en de relatie tussen Biljoen en Beekhuizen is heden ten dage minder sterk, mede doordat er twee verschillende beheerders verantwoordelijk voor zijn. Er liggen echter goede kansen voor herstel van het park op Biljoen. Er liggen ook kansen voor herstel van de relatie met Beekhuizen, bijvoorbeeld het herstel

van wandelverbindingen. Door het ouder worden van het park komen veel lanen en bomenrijen aan het einde van hun levensduur en komt vervanging/verjonging vaker in beeld.

De huidige natuurwaarden zijn nog niet (niet meer?) zo hoog, maar de ligging op de overgang tussen de hoge Veluwe en het beekdal van de IJssel maakt dat de potentiële waarden voor natuur wel hoog zijn. Er liggen goede kansen om vochtige hooilanden (deels kwel gevoed) in het oostelijke deel te herstellen. Er zijn wel barrières, in de vorm van wegen (Zutphensestraatweg en A348) en hydrologische inrichting.

De Beekhuizense beek liep in het verleden naar het zuiden, langs Overhagen. Het schone beekwater bleef daardoor langer in het terrein. Door een brug in plaats van een dam tussen de vijvers van Biljoen en Overhagen konden het relatief schone water van de Beekhuizense beek en het minder schone water van de Rozendaalse beek zich in de vijver van Overhagen vermengen. De beken en het grondwater zouden goede dragers van herstel van de natuurwaarden kunnen zijn. Er liggen ook kansen voor een ecologische verbinding op het droge, tussen de bossen en landbouwgronden van Beekhuizen en de parkbossen en parkweides van Biljoen. Hier liggen kansen voor schralere, droge vegetaties. Biljoen is beperkt ontsloten, zowel functioneel, ten behoeve van de agrarische activiteiten, als in de recreatieve sfeer. Er zijn weinig verschillende wandelingen mogelijk en delen van het landgoed zijn alleen van enige afstand beleefbaar. Dit is tegelijk ook de charme van het landgoed, het is mysterieus en een groene oase.

De ontsluiting die er is heeft meerdere functies, zowel voor recreatie als voor autoverkeer, waardoor wandelaars, fietsers en auto's zich op dezelfde weg begeven. Sluipverkeer vanuit woonwijk en industrieterrein richting de Zutphensestraatweg zorgt voor (geluids)overlast.

Aandachtspunt is dat de agrarische gebruikers een traditionele intensieve bedrijfsvoering hebben. Er is nog één hoevepachter en enkele reguliere pachters. Het landbouwkundig gebruik heeft gevolgen voor de kwaliteit van de in ontwikkeling zijnde, extensief beheerde natuurgraslanden. Op de gronden die voorheen behoorden aan de hoeve Biljoen, in het hart van het landgoed, wordt vanaf 2022 natuurinclusief geboerd. Landbouw heeft een belangrijke waarde als onderdeel van het landgoedensemble. Er liggen kansen in de richting van een omzetten van de hele agrarische bedrijfsvoering van de pachtbedrijven naar meer landschapsinclusieve landbouw, waarbij de agrariërs ook een deel van de gronden met natuurpotentie beheren en een bijdrage leveren aan het verhogen van de natuurwaarden van Biljoen.

De volkstuinten en kwekerijen op Biljoen hebben op de huidige locatie een grote visuele impact op de beleving van het landgoed. Ze liggen in een gebied dat oorspronkelijk als open ruimte voor afstand tussen kasteel en dorp zorgde, waardoor Biljoen (kasteel en park) een statiger voorkomen kreeg.

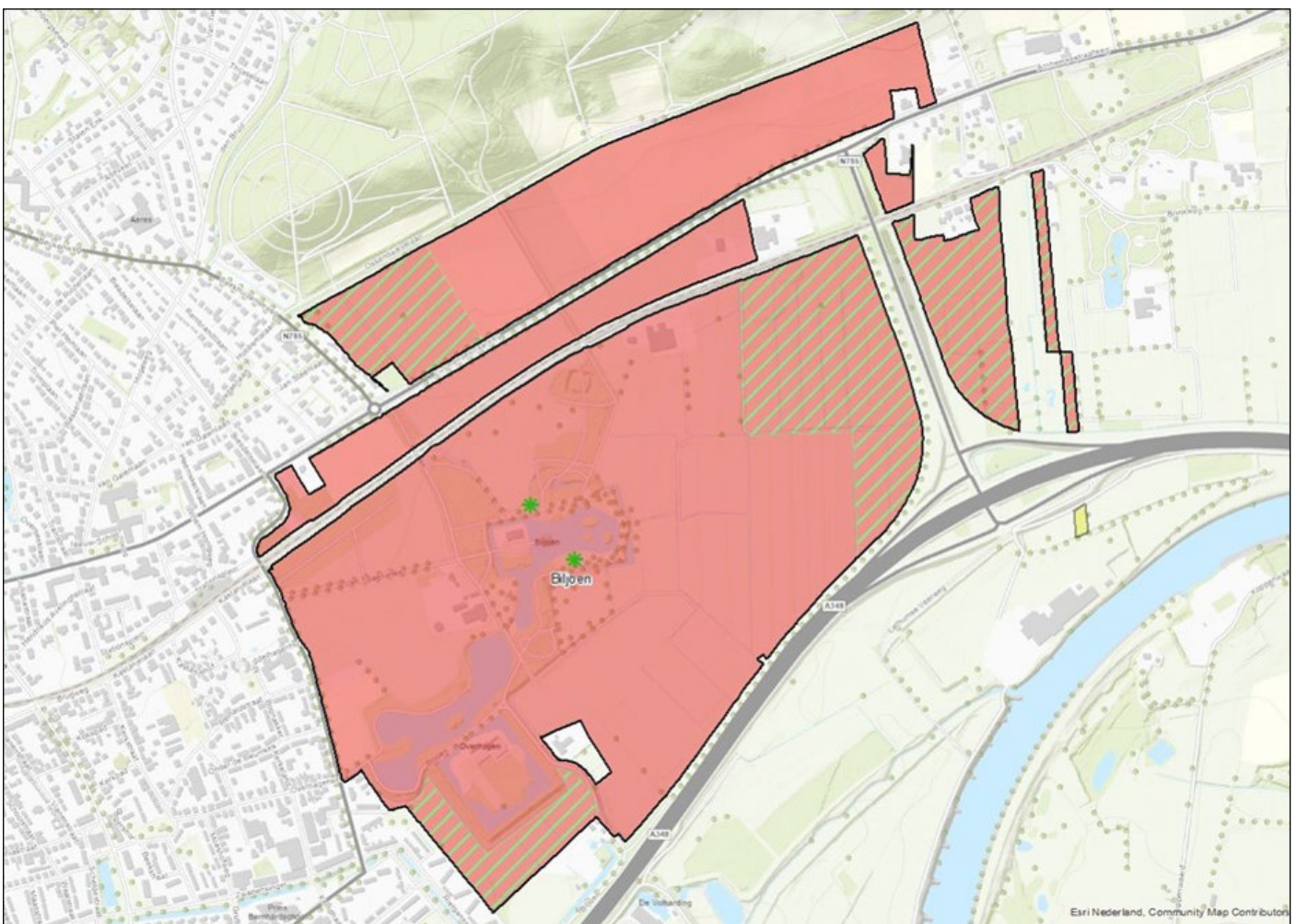
De huurovereenkomst voor het kasteel biedt houvast en bescherming voor de bijzondere collectie in het kasteel. De particuliere bewoning van het kasteel is in overeenkomst met de wensen van de laatste eigenaar.

6.2 Doelstelling

Wegens de uitzonderlijke waarden als landgoedensemble wordt voor heel Biljoen de doelstelling Cultuurhistorie gekozen. Het cultuurhistorische ensemble bestaat uit kasteel, park, boerderijen en landbouwgronden.

Van de landbouwgronden heeft een deel, door de bodemkundige en hydrologische uitgangssituatie, een grote potentie voor verhoging van de natuurwaarden. Deze potenties liggen vooral in het zuidwesten en oosten van het landgoed. In het noordwesten liggen er kansen voor een droge natuurverbinding tussen Biljoen en Beekhuizen. Deze gronden hebben het accent Natuur gekregen en worden sinds 2020 beheerd als natuurakker en kruiden- en faunarijk grasland.

Ook in het deel van Biljoen zonder accent natuur zijn plekken met hoge natuurwaarden. Deze vormen hotspots Natuur.

Figuur 12 Doelstellingen Biljoen.

7 Beheer

7.1 Beheer op hoofdlijnen

De doelstelling cultuurhistorie geeft aan dat cultuurhistorie leidend is bij beheer en inrichting van Biljoen. Na afronding van de Cultuurhistorische Analyse en Waardestelling zal een herstelplan voor het park gemaakt worden. Daarbij zal ook verbetering van de recreatieve structuur meegenomen worden. Voor de recreatieve structuur geldt dat het westelijke deel van Biljoen dynamisch is en het oostelijke deel rustig en stil.

De doelstelling cultuurhistorie betekent voor verhoging van de natuurwaarden onder andere ook dat de historische parcelering intact blijft. Ten behoeve van verhoging van de natuurwaarden in de percelen is een Landschapsecologische systeemanalyse (LESA) aanwezig, aan de hand waarvan een (natuur)ontwikkelingsplan opgesteld kan worden.

Het reguliere beheer zal uitgewerkt worden in een beheerplan. Het toekomstige beheer is mede afhankelijk van het herstelplan van het park en het natuurontwikkelingsplan. Tot die tijd zal het huidige beheer voortgezet worden, waarbij de gekozen doelstelling leidend is.

In overleg met de gemeente zal gewerkt worden aan de knelpunten op het vlak van infrastructuur.

De lanen en bomenrijen zullen beoordeeld worden op hun cultuurhistorische waarde, natuurwaarde en veiligheidsaspecten. Aan de hand daarvan zal een plan van aanpak opgesteld worden. Het vervangen van de lanen, met name die langs de Van Spaenallee, heeft een grote impact op de beleving van het landgoed en zal dus goed voorbereid moeten worden.

7.2 Onderzoek, projecten en externe ontwikkeling

Ten behoeve van het verhogen van de natuurwaarden is meer kennis nodig over het huidige voorkomen van soorten. Dit kan ook als nulmeting dienen om de natuurontwikkeling te monitoren.

Om de natuurontwikkelingen beter te kunnen monitoren is ook een analyse van het huidige peilbuizennet nodig en eventueel een optimalisatie van het net.

Uit zowel het natuurontwikkelingsplan als het parkherstelplan kunnen extra onderzoeken en adviezen volgen die nodig zijn om de plannen uit te kunnen voeren. Welke dit zullen zijn is op dit moment nog niet te overzien. Te denken valt aan archeologisch onderzoek, bodemchemisch onderzoek, metingen aan baggerspecie, boomvitaliteitsmetingen, etc.

Met de gemeente zal overlegd worden over de verkeersafwikkeling op Biljoen en knelpunten op het vlak van regelgeving voor noodzakelijke werkzaamheden op de monumentale buitenplaats.

Tabel 4 Samenvatting onderzoek, projecten en externe ontwikkelingen.

Adviezen t.b.v. kwaliteitsverbetering
<i>Advies over lanen en bomenrijen</i>
<i>Herstelplan voor het parkgedeelte</i>
<i>Natuurontwikkelingsplan voor de gronden met accent natuur</i>
Monitoring en onderzoek
<i>Peilbuizennet analyseren en eventueel optimaliseren.</i>
<i>LESA t.b.v. natuurontwikkelingsplan</i>
<i>Nulmeting natuurwaarden van de gebieden met accent Natuur</i>
Inrichting en overige projecten
<i>Verbeteren (recreatieve) ontsluiting</i>
<i>Projecten volgend uit het parkherstelplan en het natuurontwikkelingsplan</i>

Tabel 5 Voorgestelde wijzigingen i.r.t. beleid en subsidies.

Wijziging	Relevant beleids- of subsidie-programma	Oppervlakte
<i>Afhankelijk van parkherstelplan en natuurontwikkelingsplan</i>		
<i>Natuurpercelen aan de noordwestzijde tussen Keienberg (Beekhuizen) en de spoorlijn per 2021 omgezet van N12.02 naar N12.05</i>	SNL	8,89 ha
<i>Omzetten reguliere landbouw naar natuur, als gevolg van vertrek hoevepachter in 2020: 4,21 ha naar N12.05, 1 ha naar N12.02</i>	SNL	5,21 ha

8 Literatuur

Geldersch Landschap & Kasteelen, 2016.

Meerjarenvisie.

In Arcadië, 2021.

Kasteelterrein en tuinderij Overhagen. Historisch onderzoek en Inrichtingsplan.

Provincie Gelderland, 2018.

Kaarten en cijfers.

RAAP, 2019.

Landgoed Biljoen en Nederhagen te Velp.

Archeologisch vooronderzoek: inventariserend veldonderzoek.

SB4, 2021.

Tuinhistorische analyse en waardestelling Kasteel Biljoen te Velp.

In voorbereiding.

